Tendințe și perspective în aplicarea TVA în 2021. Recomandări pentru mediul de afaceri

Autor: Georgiana Iancu, Partener, Lider al departamentului de Taxe Indirecte, EY România

Primele 11 luni ale anului trecut arată încasări nete din TVA de 53,44 mld lei și o scădere cu 9,5% față de aceeași perioadă a lui 2019. Motivele care au contribuit la acest declin, potrivit execuției bugetare, sunt: creșterea rambursărilor de TVA cu 10,8%, facilitățile privind extinderea termenelor de plată a obligațiilor fiscale, dar și evoluțiile nefavorabile din anumite sectoare pe fondul pandemiei (industrie, servicii pentru populație și comerțul cu autovehicule). În condițiile în care Comisia Europeană estimează un deficit în creștere pentru anii următori, de exemplu de 37,4% în 2020, ar trebui să analizăm ce s-a întâmplat în 2020 din punct de vedere TVA, sursele de venit pentru stat, dar și care sunt tendințele pe care ar trebui să le ia în calcul companiile pentru 2021.

Eforturi și mai susținute în prevenirea fraudei TVA, simplificarea procedurilor de colectare și îmbunătățirea cooperării transfrontaliere sunt cele trei fronturi de acțiune indicate de Comisia Europeană administrațiilor fiscale. De altfel, pachetul de măsuri al UE care vizează îmbunătățirea nivelului de colectare a TVA, precum și un nivel mai mare de echitate în privința colectării taxei acolo unde are loc consumul – în linie cu principiul impozitării cu taxa pe valoarea adăugată – se conturează treptat și în România, printr-o implementare graduală, care a început chiar în ianuarie 2020 și se continuă în 2021.

Transpunerea în legislația națională a pachetului Quick Fixes în perioada ianuarie – februarie a anului trecut a fost un prim pas. Dintre principalele modificări aduse, menționez reformarea condițiilor în care comerțul intracomunitar cu bunuri poate să beneficieze de scutirea de TVA. Practic, cea mai importantă schimbare a vizat prevalența cerințelor de formă (cum ar fi validitatea unui cod de TVA al clientului din alt stat membru, un minim de evidențe documentare privind transportul bunurilor, corectitudinea raportării de TVA) asupra condițiilor de fond (realitatea mișcării intracomunitare a bunurilor).

Așadar, amintindu-ne focusul autorităților fiscale române asupra documentației de transport pentru livrările intracomunitare de bunuri, din primii ani după aderarea României la UE, și ponderea impunerilor cu TVA pe motivul unor deficiențe de formă a scrisorilor CMR, nu putem decât să sfătuim agenții economici să (re)gândească și să revizuiască implementarea unor proceduri și fluxuri de documente suport, care să treacă cu succes Testul Prezumției – un pilon esențial în scutirile de TVA pentru comerțul intracomunitar.

Menținându-ne în sfera scutirilor de TVA, trebuie punctată și interacțiunea cu formalitățile vamale în cazul mișcărilor de bunuri în și din afara Uniunii Europene, identificarea tranzacțiilor care se califică pentru scutiri de TVA, atât în cazul unor tranzacții în lanț, cât și în cazul unor operațiuni de import-export, dar și cazul particular al serviciilor logistice prestate în contextul unor exporturi de bunuri. În acest din urmă caz, legislația națională a introdus clarificări din jurisprudența UE ce limitează semnificativ aplicabilitatea scutirilor de TVA.

Cu alte cuvinte, scutirile de TVA, deși deseori benefice raportat la impactul asupra fluxurilor de numerar, vin la pachet cu complexități ce țin de îndeplinirea condițiilor legale, la care se adaugă dificultăți operaționale privind documentarea suficientă și corectă a acestor tranzacții. Ne

așteptăm ca scutirile de TVA pentru comerțul internațional să rămână un subiect predilect pe agenda inspecțiilor fiscale, astfel că am îndemna mediul de afaceri să se pregătească în consecință.

O altă tendință demarată în 2020, dar de urmărit în 2021, ar fi planul de acțiune la nivelul Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) și al Uniunii Europene (UE) privind reformarea sistemului internațional de impozitare, astfel încât acesta să surprindă evoluțiile aduse de globalizare asupra economiei (tehnologie, e-commerce, etc.). În ceea ce privește impozitarea profiturilor, centrul dezbaterii este în ce măsură normele existente de impozitare dezvoltate pentru taxarea unor afaceri tradiționale de tipul „brick-and-mortar" mai sunt adecvate pentru impozitarea noilor modele de afaceri (platformele de e-commerce, de pildă). În ceea ce privește TVA, unde principalul obiectiv este impozitarea la locul consumului efectiv, provocarea vine din asigurarea echității și neutralității, într-un context în care regulile existente nu mai corespund realității. Cele mai afectate sunt administrațiile fiscale, care apelează deseori la o interpretare a cadrului legislativ ce excede scopului prevederilor existente, dar și agenții economici, care se regăsesc în fața unor impuneri cu TVA la ani distanță după setarea și rularea unui model de business, ce inițial fusese acceptat de autoritățile fiscale.

Și, dacă ne raportăm la practica inspecțiilor fiscale din ultimul an, dar și la evoluțiile legislației și jurisprudenței de TVA, principalele tendințe pentru 2021 ar vorbi despre sediul fix.

Astfel, vedem tot mai multe situații în care autoritățile fiscale locale impun TVA pe motivul că nerezidenții care derulează activități în România dispun de resurse tehnice și umane care le creează un sediu fix din perspectiva TVA, având astfel un nexus cu economia locală, care conduce la impozitarea cu TVA românesc.

Principalele sectoare lovite de impuneri cu TVA pe tematica sediului fix sunt: farmaceutic, automotive, produse industriale și chiar energie, în spețe care variază de la colaborarea cu afiliați locali pentru servicii suport, scheme de procesare la comandă sau chiar comercializare în baza unor licențe de activitate.

Ceea ce ne îndeamnă să credem că, în perspectivă, sediile fixe prezintă un potențial foarte mare de litigii fiscale, mai ales dacă avem în vedere și cele două decizii CJUE mult așteptate pe acest subiect. Și mă refer aici la spețele privind închirierea de bunuri imobile și dependența unui distribuitor de compania sa afiliată care prestează servicii de marketing, publicitate și reglementare, în vederea promovării produselor furnizorului și a creșterii cererii pentru produsele acestuia.

De asemenea, observăm de câțiva ani deja o preocupare la nivelul UE (atât din partea administrațiilor fiscale, cât și a Comitetului de TVA) privind impozitarea cu TVA a diverselor modele de afaceri dezvoltate odată cu economia colaborativă și estimăm că aceasta zonă va genera o atenție sporita și în plan local.

O altă tendință importantă pentru 2021 va fi dată de transpunerea Directivei Europene privind pachetul e-commerce, ce are ca termen limită data de 1 iulie 2021. Amintesc doar două din modificările substanțiale aduse de acest pachet, ce ar trebuie să contribuie și el la diminuarea decalajului de TVA în anii care urmează. Prima se referă la eliminarea plafonului de 10 euro până la care clienții puteau importa bunuri/colete comandate online din afara UE, fără sa plătească TVA, în UE/România. Măsura prezenta un avantaj concurențial față de furnizorii din UE și era deseori exploatată pentru fraudarea TVA și declararea unor valori sub acest prag pentru coletele de import. Pierderile estimate la nivelul UE din astfel de procedee au fost de sute de milioane de euro.

O a doua modificare vizează platformele privind comerțul

electronic, care vor deveni responsabile pentru plata TVA atunci când facilitează vânzări de bunuri din partea unor furnizori non-UE (până la 150 euro). Acestea vor avea obligații suplimentare privind păstrarea de informații referitoare la furnizorii de bunuri și natura bunurilor/serviciilor livrate, acționând așadar ca un ajutor pentru administrația fiscală în colectarea TVA.

O nouă tendință de urmărit vine în contextul digitalizării și se referă la nevoia de transformare a funcției de taxe. Treptat, raportarea fiscală în timp real sau la cerere prinde contur și în administrația fiscală din România, cu impact direct asupra mediului de afaceri. Amintesc acum demersurile de conectare a caselor de marcat electronice la infrastructura ANAF (având ca nou termen limită data de 31 Martie 2021), dezvoltarea de către ANAF a sistemului informatic SAF – T în cursul lui 2021, dar și inițiativele anunțate privind facturarea electronică obligatorie.

Deși toate aceste măsuri vin în vederea îmbunătățirii nivelului de colectare a TVA și a reducerii fraudei, pentru mediul de afaceri, pe termen scurt, vor însemna timp și resurse suplimentare – bugete, investiții în tehnologie și infrastructură, plus alt timp și resurse umane dedicate conformării. Pe termen lung, însă, putem spera că efortul va însemna creșterea veniturilor bugetare, iar pentru operatorii de bună credință – mai multă echitate și o concurență reală.